

Toetsingsdocument

Brancheverduurzamingsplan verpakken

'Brancheverduurzamingsplan – Tuinbranche Nederland op weg naar 2018'

Wetenschappelijke toetsingscommissie KIDV

16 maart 2017

Ter introductie

In de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 hebben het bedrijfsleven, de Vereniging Nederlandse Gemeenten en de Rijksoverheid afgesproken om brancheverduurzamingsplannen voor verpakkingen op te stellen met daarin de hoogst haalbare doelen voor 2018 (en dat zij dit in 2018 ook doen voor 2022).

Met de uitvoering van deze afspraak introduceert Nederland een novum in Europa: het is voor het eerst dat er stelselmatig en breedbestede afspraken worden gemaakt over het verduurzamen van de productverpakkingsketen. Dit geeft onder anderen een impuls aan de circulaire economie voor verpakken. Naast de doelen die in de raamovereenkomst zijn gesteld voor het percentage hergebruik van verpakkingsmateriaal, worden er nu ook afspraken gemaakt voor duurzamer verpakken. De plannen liggen in het verlengde van de Europese verplichting inzake de essentiële eisen voor verpakkingen.

Bij het opstellen van de brancheverduurzamingsplannen is gekozen voor een methodiek waarbij hoogst haalbare doelen door de branches worden opgesteld naar aanleiding van de verduurzamingsprestaties van de koplopers in die branches. Hierdoor krijgt de verduurzaming van branches een impuls. Bij de vertaling van de hoogst haalbare doelen naar middenmotors en achterblijvers, worden deze bedrijven niet met naam genoemd. Dit mede omdat er binnen een branche sprake kan zijn van concurrentiegevoelige gegevens die niet zomaar kunnen worden gedeeld door de branches en hun leden/bedrijven.

Een onafhankelijke commissie, bestaande uit vier wetenschappers van vier verschillende universiteiten, toetst onder regie van het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV) de hoogst haalbare doelen. De Raad van Advies van het KIDV geeft haar advies hierover aan het bestuur van het KIDV. Op basis van het oordeel van de toetsingscommissie – en na advies hierover door de Raad van Advies RvA van het KIDV – stelt het KIDV-bestuur de brancheverduurzamingsplannen vast. Hierna worden ze aangeboden aan de raamovereenkomstpartijen, te weten de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM) en het verpakkende bedrijfsleven. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM) kan de plannen met de hoogst haalbare doelen gebruiken bij het opstellen van beleid.

De rol van de toetsingscommissie is om de brancheverduurzamingsplannen te toetsen op kwantitatieve en kwalitatieve onderbouwing van de geformuleerde hoogst haalbare doelen. De toetsingscommissie kan hierbij slechts aangeven of het plan ambitieus en realistisch is op basis van haar kennis en ervaring. De toetsingscommissie kan branches in het toetsingsproces wel stimuleren om de lat zo hoog mogelijk te leggen en te zorgen voor een goede onderbouwing van de hoogst haalbare doelen, maar kan daarbij niets afdwingen.

De toetsingscommissie heeft geadviseerd om daadwerkelijk de hele branche te binden aan de brancheverduurzamingsplannen en de hoogst haalbare doelen. Door het ministerie wordt bekeken in hoeverre dit wenselijk en mogelijk is.

Het antwoord op de vraag of er vanuit de brancheverduurzamingsplannen en de hoogst haalbare doelen strijd is met bijvoorbeeld mededingingsregels en/of Europese regelgeving, valt niet onder de competentie van de toetsingscommissie, maar onder het ministerie van IenM.

Toetsing door de toetsingscommissie

De toetsingscommissie bestaande uit:

- Prof. dr. Jacqueline Cramer, hoogleraar Duurzaam Innoveren, Universiteit Utrecht,
- Prof. dr. ir. Roland ten Klooster, Leerstoel Packaging Design and Management aan de Universiteit Twente en ontwerper/adviseur bij Plato product consultants,
- Dr. Ulphard Thoden van Velzen, WUR, DLO onderzoeker aan Wageningen UR Food & Biobased Research,
- Dr. ir. Renee Wever, Professor of Industrial Design Engineering, Linköping University,

heeft met ondersteuning van verpakkingskundige:

- Dick de Koning, directeur Packz B.V.,

het brancheverduurzamingsplan 'Tuin' getoetst op 6 december 2016.

De toetsingscommissie concludeert dat de doelen in het brancheverduurzamingsplan van 'Tuin' hoogst haalbaar en realistisch zijn, op basis van kennis en ervaring van de toetsingscommissie, en dat de aanbevelingen van de toetsingscommissie naar aanleiding van de toetsing zijn overgenomen of dat de branche een inhoudelijke reactie heeft gegeven op de aanbevelingen in het aangepaste brancheverduurzamingsplan.

1. Overwegingen van de toetsingscommissie bij het bestuderen van het brancheverduurzamingsplan 'Tuin' en de hoogst haalbare doelen

De branche heeft na enkele revisieslagen een toetsbaar brancheverduurzamingsplan verpakken ingediend op 28 november 2016.

Het brancheverduurzamingsplan 'Tuin' is opgesteld door de brancheorganisatie Tuinbranche Nederland. De leden van Tuinbranche Nederland zijn:

- Groen- en tuincentra en ondernemers in de tuinretail
- Leveranciers, producenten, kwekers en importeurs van tuinartikelen
- Dienstverleners die diensten of producten leveren aan bedrijven in de tuinbranche

De meest gebruikte types verpakkingen in de Tuinbranche zijn:

Primaire verpakkingen:

- Kunststof folie (zakken)
- Kunststof flessen en containers
- Kartonnen doosjes en blisterkaarten (vouwkarton)
- Overige verpakkingen

Secundaire en tertiaire verpakkingen:

- Karton (golfkarton dozen)
- Houten verpakkingen (import – zeer beperkt)
- Palletfolie
- Pallets

De volgende verpakkingsmaterialen worden door de bedrijven in de branche op de markt gebracht (Stichting Afvalfonds Verpakkingen 2014): 20,5 Kiloton papier en karton, 3,5 Kiloton kunststof en 0,5 Kiloton hout.

De Tuinbranche laat in het plan diverse voorbeelden zien van duurzaam verpakken en verpakkingsinnovaties door koplopers binnen de branche. Dit zijn voorbeelden op het gebied van inzet van gerecyclede kunststof of bio-kunststof bij primaire verpakkingen, maar ook op het gebied van materiaalreductie bij kartonnen verpakkingen.

De tuinbranche ziet trendontwikkelingen waardoor de verkoop van tuinartikelen online op termijn zal groeien. Een van de uitdagingen daarbij zijn de transportverpakkingen, die het levende materiaal beschermen tijdens de bezorgfase. Hierbij geldt dat de primaire functie van de verpakking het beschermen van het product is. Hiermee zal de hoeveelheid verpakkingen voor deze productgroep naar verwachting toenemen.

Voor wat betreft het gebruik van grondstoffen en verpakkingen streeft de branche naar een circulaire economie, waarin zij een toename ziet van de inzet van biobased (hernieuwbare) en gerecyclede materialen. Technisch gezien is er meer mogelijk dan momenteel gebeurt. Echter: Zolang de kosten van biobased materialen hoger zijn dan synthetische kunststoffen en zolang in de afvalbeheersbijdrage geen onderscheid gemaakt wordt naar virgin materiaal en recycleat zal de toepassing van dergelijke materialen beperkt blijven. Een staffel in de afvalbeheersbijdrage voor circulaire en hernieuwbare materialen ziet de branche als één van de mogelijkheden om verduurzaming te stimuleren en versnellen.

Wat de deeleconomie betreft, ziet de tuinbranche ook kansen wanneer het gaat om grotere machines die ofwel gehuurd kunnen worden ofwel dat tuincentra hier een bemiddelende rol in kunnen spelen.

2. Overwegingen van de toetsingscommissie bij de toetsingszitting

Het plan is getoetst op 6 december 2016. Tijdens de toetsingszitting hebben vertegenwoordigers van de brancheorganisatie samen met vertegenwoordigers van drie lid-bedrijven gereageerd op vragen van de toetsingscommissie en uitgelegd waarom de doelen hoogst haalbaar en realistisch zijn. De hoogst haalbare doelen en overwegingen daaromtrent worden in hoofdstuk 4 van dit document weergegeven. Hieronder volgt een schets van overige relevante zaken die zijn uitgewisseld tussen de branche en de toetsingscommissie.

De toetsingscommissie vraagt tijdens de zitting naar de toekomstvisie van de branche en hoe de branche aan trendinformatie komt. De tuinbranche geeft aan op regelmatige basis verschillende onderzoeken uit te voeren. Deze geven onder andere een beeld van de tijdsgeest en de tuinbeleving. Het voornaamste doel van de onderzoeken is om te voorspellen waar in de nabije toekomst vraag naar zal zijn.

Ook besproken wordt dat tuinentra inspelen op de 'belevenis' rondom de feestdagen, met alle gevolgen van dien voor verpakkingen. Denk hierbij aan de goedkope klem-blisterverpakkingen. Veel van deze verpakkingen komen uit Azië en het is dus aannemelijk dat er veel PVC-blisters tussen zitten. Besproken wordt hoe de branche hier beter mee om kan gaan.

Voor wat betreft de inzet van gerecycled PE volgt een discussie over de afvalbeheersbijdrage. Deze stimuleert het gebruik van recycled content niet volgens de branche. De verpakking wordt dikker door de inzet van recycled content wat weer een hogere bijdrage tot gevolg heeft. Daarnaast is recycled content duurder dan 'virgin' volgens de branche. Toch gaat de branche hiermee aan de slag. Ook stelt de branche dat de hoge afvalbeheersbijdrage de investeringen in innovatie belemmert.

De toetsingscommissie heeft ter zitting aanbevelingen gedaan aan de branche, om over te nemen in het plan. Deze aanbevelingen staan in het volgende hoofdstuk.

3. Aanbevelingen van de toetsingscommissie aan de branche 'Tuin'

Het brancheverduurzamingsplan van de branche 'Tuin' heeft de toetsing op 6 december 2016 onvoldoende doorstaan. Op 9 december 2016 heeft de toetsingscommissie de volgende lijst van aanbevelingen opgesteld die aan de branche is toegestuurd:

De toetsingscommissie beveelt aan om een langetermijnvisie op duurzaam verpakken te formuleren en een aantal richtingen (tijdsgeest en dergelijke) en trends die hierin een rol (zullen) spelen en de mogelijke gevolgen voor het verpakkingsverbruik (kansen en gevaren) aan te geven.

Voor wat betreft het gebruik van skin/blisterkaarten beveelt de toetsingscommissie aan om aan te geven voor hoeveel product-verpakkingscombinaties dit speelt en wat de relatieve bijdrage van blisterverpakkingen is aan het geheel aan verpakkingen.

Voor wat betreft de inzet van gerecycled PE beveelt de toetsingscommissie aan om dit onderwerp beter te verwoorden en tijdens de zitting genoemde argumenten als differentiatie toe te voegen.

De toetsingscommissie beveelt aan de voorbeelden concreter te maken wat betreft impact binnen de branche. Daarnaast wordt aanbevolen om de tijdens de toetsingszitting besproken complexiteit toe te lichten in een alinea in het plan. Dit geldt ook voor de inzet van PET versus HDPE.

De toetsingscommissie beveelt aan om voor wat betreft de inzet van gerecycled HDPE beter toe te lichten hoe de vork in de steel zit en waarom de timing is zoals die is en dat er koplopers zijn die in 2018 naar de inzet van 100% r-HDPE streven.

De toetsingscommissie beveelt aan om extra overwegingen op te nemen bij het hoogst haalbare doel omtrent de introductie van biobased materialen (bioPE). De inzet van biobased verpakkingen moet geen doel op zich zijn en moet duidelijk passen binnen de gehanteerde filosofie. Daarnaast vindt de toetsingscommissie het van belang dat kritisch wordt gekeken naar de duurzame sourcing van de grondstoffen.

Voor wat betreft de hoogst haalbare doelen omtrent het opnemen van FSC/PEFC karton in leveranciersvoorwaarden en doorschijnende en onbedrukte krimp- en rekwikkelfolies in leveranciersvoorwaarden, beveelt de toetsingscommissie aan om dit beter toe te lichten en concreet aan te geven waar het over gaat. Ook beveelt de toetsingscommissie aan om, indien mogelijk, op te nemen om welke volumes dit gaat of op andere wijze te laten zien dat dit een significante verduurzaming betreft.

Op 12 januari 2017 heeft de branche een aangepaste versie van het plan ingediend, die nog niet door de toetsingscommissie kon worden goedgekeurd, omdat de aanbevelingen nog onvoldoende waren overgenomen. Op 13 februari 2017 is de branche tot de finale, goedgekeurde revisie gekomen.

De toetsingscommissie concludeert dat bovengenoemde aanbevelingen naar aanleiding van de toetsing zijn overgenomen in de finale versie van het plan of dat de branche een inhoudelijke reactie heeft gegeven op de aanbevelingen in de finale versie van het brancheverduurzamingsplan.

De hoogst haalbare doelen staan in het volgende hoofdstuk, samen met de conclusies en onderbouwing van de toetsingscommissie.

4. Conclusies en onderbouwing van de toetsingscommissie bij de hoogst haalbare doelen duurzaam verpakken

De toetsingscommissie concludeert dat de doelen in het brancheverduurzamingsplan verpakken van de branche 'Tuin' hoogst haalbaar en realistisch zijn, op basis van de kennis en ervaring van de commissie, en dat de aanbevelingen van de commissie naar aanleiding van de toetsing zijn overgenomen of dat de branche een inhoudelijke reactie heeft gegeven op de aanbevelingen in het aangepaste brancheverduurzamingsplan.

Tuinbranche Nederland heeft de volgende hoogst haalbare doelen voor 2018 geformuleerd:

I Toepassen van monomaterialen (LDPE) in minimaal 75% van de kunststof zakken voor potgrond en grondverbeteraar.

Kunststof zakken worden veel toegepast voor potgrond en grondverbeteraar. De LDPE-zakken worden op dit moment gemaakt op een drielaags co-extrusie lijn. De binnenlaag is zwart, terwijl de tussenlaag en buitenlaag wit zijn. Er loopt onderzoek bij de marktleider naar de mogelijkheden om over te stappen naar monomateriaal (wit/wit/wit). Dit zorgt ervoor dat de zakken beter recyclebaar zijn. Als deze proef slaagt zullen andere leden gestimuleerd worden om ook monomateriaal te gaan toepassen.

Conclusie Toetsingscommissie:

De toetsingscommissie acht dit een realistisch en hoogst haalbaar doel ten aanzien van het verduurzamen van verpakkingen, omdat het toepassen van monomaterialen zorgt voor betere recycle mogelijkheden en bijdraagt aan de visie op de lange termijn, namelijk het streven naar een circulaire economie voor verpakkingen.

II. Introductie van biobased materialen (bioPE) in kunststof zakken voor potgrond en grondverbeteraar.

Bij een van de leden wordt in 2017 de complete lijn duurzame, MPS-gecertificeerde potgronden en bodemverbeteraars in (40%) biobased polyethyleen verpakt. Voor wat betreft HDPE-flessen en -doppen worden momenteel eerste testen uitgevoerd. Verwachte implementatie zal in 2018 zijn. De keuze voor het inzetten van gerecyclede kunststof en/of biobased kunststof wordt aan de individuele leden gelaten. Beide opties kunnen leiden tot verduurzaming. Voor biobased kunststof is van belang dat duurzame sourcing van de grondstoffen bij de leverancier geverifieerd wordt, bij voorkeur met een LCA-studie. Verder zal erop gelet worden dat biobased of biodegradable kunststoffen de bestaande recyclingsystemen niet verstoren.

Conclusie Toetsingscommissie:

De toetsingscommissie acht dit een passend streven, omdat de te verkrijgen inzichten in 2018 zullen bijdragen aan het signaleren van best practices, belangrijke verbeterpunten of andersoortige trends. De gesignaleerde zaken zullen bij het opstellen van het brancheverduurzamingsplan verpakken 2018-2022 gebruikt worden voor nieuwe doelstellingen.

III. Pilotprojecten opzetten voor het toepassen van gerecyclede kunststof in zakken, flessen en containers

Onderzoeken van de haalbaarheid voor het toepassen van gerecyclede kunststoffen in zakken en flessen. Dit is technisch haalbaar, maar in de praktijk loopt men vaak tegen bezwaren aan, zoals kleur, geur en productieproblemen. Om deze problemen op te lossen, worden dit jaar een tweetal pilotprojecten opgezet met leveranciers van kunststof folies en flessen. De resultaten worden gedeeld met andere leden van de Tuinbranche.

Conclusie Toetsingscommissie:

De toetsingscommissie acht dit een passend streven (maar geen concreet hoogst haalbaar doel voor 2018), omdat de te verkrijgen inzichten in 2018 zullen bijdragen aan het signaleren van best practices, belangrijke verbeterpunten of andersoortige trends. De gesignaleerde zaken zullen bij het opstellen van het brancheverduurzamingsplan verpakken 2018-2022 gebruikt worden voor nieuwe doelstellingen.

[IV. Inventarisatie blisters en skinkaarten en opnemen van eisen ten aanzien van recyclebaarheid van blisters/skinkaarten in leveranciersvoorwaarden.](#)

Op dit moment is er geen zicht op de hoeveelheid blisters en skinkaarten die wordt toegepast in tuincentra. De verwachting is dat dit zeer beperkt is, maar in 2017 zal er een inventarisatie gemaakt worden en zullen de leveranciers van PVC blisters en andere niet met de reguliere stroom recyclebare blisters (PETG) en skinkaarten benaderd worden met het verzoek deze aan te passen. Tevens wordt er een eis ten aanzien van de recyclebaarheid van blisters en skinkaarten opgenomen in de leveranciersvoorwaarden met als doel het uitschakelen van PVC- en PETG-blisters en het uitschakelen van skinkaarten in 2018.

Conclusie Toetsingscommissie:

De toetsingscommissie acht dit een realistisch en hoogst haalbaar doel, omdat het de recyclebaarheid van verpakkingen vergroot.

[V. Opstellen en invoeren van leveranciersvoorwaarden bij alle aangesloten retailers van Tuinbranche Nederland \(2018\).](#)

Dit doel gaat over het opnemen van duurzaamheidscriteria voor verpakkingen in de leveranciersvoorwaarden met jaarlijkse monitoring bij de lid-bedrijven. Tussen bestelling, productie en aanlevering zit een tijdspan van een half jaar tot een jaar. Leveranciersvoorwaarden in 2017 zullen later effect hebben. De meeste leveranciers en retailers hebben jaarafspraken van januari tot en met december. Dit heeft te maken met de seizoensinvloeden in deze branche en de lange doorlooptijden van het assortiment.

Conclusie Toetsingscommissie:

De toetsingscommissie acht dit een passend streven (maar geen concreet hoogst haalbaar doel), omdat het zeer waarschijnlijk een algemene verduurzaming van verpakken in de tuinbranche tot gevolg zal hebben.

[VI. Opnemen van FSC/PEFC karton in leveranciersvoorwaarden voor 75% van de leden in 2018.](#)

De branche zal erop aandringen dat het toepassen van FSC- of PEFC-gecertificeerd golfkarton zal worden opgenomen in de leveranciersvoorwaarden van de leden. In de jaarlijkse monitoring zal worden gevraagd of dit is gebeurd en bij leveranciers wordt nagevraagd of de toegepaste dozen zijn voorzien van certificering. Enkele Nederlandse leveranciers geven aan dat ze al vrijwel 100% FSC/PEFC karton voor zowel omverpakkingen als productverpakkingen toepassen. De grote uitdaging is om dit ook voor importproducten te regelen. Tevens zal de branche er bij de lid-bedrijven actief op aandringen om hun toeleveranciers te vragen meer gecertificeerd en/of gerecycled papier en karton in te zetten. In 2017 zal hiertoe een campagne worden gestart. Eind 2017 zal de branche vragen naar het totale volume aan kartonnen verpakkingen en daarvan het percentage gecertificeerd karton.

Conclusie Toetsingscommissie:

De toetsingscommissie acht dit een realistisch en hoogst haalbaar doel, omdat het gebruik van gecertificeerd houtvezel voor papier en karton zorgt voor een toename van duurzaam beheerde bossen en omdat de toepassing van gerecyclede vezels bijdraagt aan een circulaire economie voor verpakken. De toetsingscommissie gaat er vanuit, naar aanleiding van de toelichting door de branche tijdens de zitting, dat de verduurzaming van deze doelen significant zal zijn en dat de branche dit zal aantonen in 2018.

[VII. Opnemen voorwaarde van doorschijnende en onbedrukte krimp- en rekweekfolies in leveranciersvoorwaarden voor 75% van de leden in 2018.](#)

Krimp- en rekweekfolie wordt in de tuincentra al apart ingezameld voor recycling. Om deze recycling beter mogelijk te maken, zal de branche erop aandringen dat het toepassen van doorschijnende en onbedrukte krimp- en rekweekfolies zal worden opgenomen in de leveranciersvoorwaarden van de bedrijven. Door de inzet van onbedrukte en doorschijnende krimp- en rekweekfolies kan deze stroom hoogwaardiger worden gerecycled. Eind 2017 zet de branche een enquêteformulier uit voor de volumes en het aandeel doorschijnend folie.

Conclusie Toetsingscommissie:

De toetsingscommissie acht dit een realistisch en hoogst haalbaar doel, omdat dit doel de vervuiling van de kunststoffoliestroom voorkomt. Daarnaast leidt dit tot betere inzameling met mogelijk een hogere toepassing van recyclaat in de productie van krimp- en rekfolies. De toetsingscommissie gaat er vanuit, naar aanleiding van de toelichting door de branche tijdens de zitting, dat de verduurzaming van deze doelen significant zal zijn en dat de branche dit zal aantonen in 2018.